

**PROJEKTAS „SVEIKATOS NETOLYGUMŲ NUSTATYMO IR MAŽINIMO GEBĖJIMŲ
STIPRINIMO MODELIO SUKŪRIMAS“
Nr. NOR-LT11-SAM-01-TF-02-001**

**Poveiklė 1.1.1.3 „Administracinių gebėjimų sveikatos netolygumams nustatyti ir mažinti
nacionaliniame ir savivaldybės lygmenyje įvertinimas“**

Nacionalinio lygmens tyrimo ataskaitos santrauka

Atsakingi vykdytojai: dr. Gintarė Petronytė, dr. Aldona Jociutė, Vaida Aguonytė, Erikas Mačiūnas

Lietuva išsiskiria ženkliais sveikatos netolygumų rodikliais visoje Europos Sąjungoje, todėl Lietuvos sveikatos programos 2014 – 2025 m. strateginiame tikslu akcentuojama būtinybė juos sumažinti. Vienas iš svarbiausių tikslingo sveikatos netolygumų mažinimo komponentų – tinkama jų stebėseną ir vertinimas.

Metodika. 2014 m. gruodžio mėn. – 2015 kovo mėn. Higienos institute buvo vykdomi kiekybinis ir kokybinis tyrimai, kurių metu siekta įvertinti įvairių nacionalinio lygmens sektorių atstovų administracinius gebėjimus sveikatos netolygumų nustatymui ir mažinimui.

Anoniminėje anketinėje apklausoje dalyvavo 236 nacionalinio lygmens institucijų atstovai, kurių teirautasi apie sveikatos netolygumų nustatymą ir stebėseną institucijoje, administracinius specialistų gebėjimus nustatyti ir (ar) mažinti sveikatos netolygumus bei specialistų poreikius gebėjimams stiprinti sveikatos netolygumų srityje. Tyrimo duomenų analizė atlikta taikant aprašomąją statistiką. Analizuojant respondentai suskirstyti į dvi grupes – sveikatos sektoriaus atstovai ir kitų sektorių atstovai.

Kokybinis tyrimas atliktas taikant diskusijų grupės metodą. Vykdytos dvi diskusijos, kuriose dalyvavo 13 sveikatos ir 11 kitų sektorių atstovų. Tyrimo metu diskutuota apie sunkumus, su kuriais susiduriama vykdant sveikatos netolygumų stebėseną ir mažinimą bei idėjas veiksmingam netolygumų stebėjimui ir mažinimui. Taikyta suminė turinio analizė.

Rezultatų apibendrinimas. Kiekybinio tyrimo rezultatai parodė, kad sveikatos sektoriaus specialistai dažniau lyginant su kitų sektorių specialistais teigė, jog jų institucijose stebimi rodikliai susiję su sveikata ir (ar) jos rizikos veiksniais ($p < 0,05$). Didesnė dalis sveikatos sektoriaus specialistų nurodė, kad jų institucija vykdydama teisės aktais priskirtas funkcijas, prisideda prie sveikatos netolygumų nustatymo ir (ar) mažinimo ($p < 0,001$). Kitų sektorių specialistai mažiau palankiai vertino atstovaujamos institucijos galimybes mažinti ir nustatyti sveikatos netolygumus bei išreiškė didesnę poreikį institucijoje stiprinti veiklą šioje srityje. Abiejų sektorių specialistų nuomone, reikalinga kelti institucijose dirbančių specialistų kvalifikaciją sveikatos netolygumų srityje.

Diskusijų grupių metu gautos informacijos analizė parodė, kad atliekant sveikatos netolygumų stebėseną susiduriama su tokiais sunkumais, kaip statistinės informacijos patikimumo, vieningo požiūrio į sveikatos netolygumus stoka, nepakankamas dėmesys išsamioms analizėms, koordinuojančios institucijos nebuvimas. Pagrindinės idėjos dėl efektyvesnio sveikatos netolygumų stebėjimo – būtinybė sutarti dėl paprastos, suprantamos ir vienodai interpretuojamos sąvokos, modernių technologijų taikymas, kompleksinis rodiklių vertinimas.

Esminiai sunkumai, su kuriais susiduriama mažinant sveikatos netolygumus – veiklos tęstinumo ir aiškių prioritetų nebuvimas, tarp kurių itin išryškėjo tarpinstitucinio bendradarbiavimo stoka, asmens

lygmenyje – analitinių, vertinimo gebėjimų stoka. Pagrindinės idėjos dėl efektyvesnio sveikatos netolygumų mažinimo – finansavimo užtikrinimas, visuomenės informuotumo didinimas bei specialistų tobulėjimo skatinimas ir motyvavimas, prioritetų apibrėžimas.